

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

De justitia cambii sicci.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

Tertia, cambium per litteras, cum quis dat campfori pecunias, ut eas in alio loco verè accipiat, prout ibi, statuto tempore, valebunt, à campforis socio.

Quarta, cambium reale, cum campfor dat pecunias alicui in uno loco, ut eas in alio loco restituat.

Numisma, quod consideratur ratione materiæ, & ratione formæ, duplicem habet valorem, alterum ratione materiæ, alterum ratione formæ. Pecuniæ, ut ralls, duplex est usus, 1. ut sit rerum pretium, 2. ut ea fiat permutatio. Cambium in permutatione consistit.

2. Pecunia, ratione materiæ considerata potest locari, permutari, emi, vendi, eo modo, quo posset, si nullo insignita esset numismatis caractere: & quia non consideratur ut rerum pretium, potest aliquando pluris vendi, quàm sit legalis valor: augetur enim pretium, si materia talis pecuniæ sit purior, si rara, si prædita qualitate aliquâ pecuniâ æstimabili, si vendenti chara, & ob emptoris importunitatem vendatur, aliisque de causis.

Pecunia considerata ut rerum pretium, non potest pluris vendi, quàm sit legalis valor. Si verò ad usum permutationis consideretur, potest aliquid accipi ultra valorem, ratione permutationis. Ut hoc iuste fiat, debet abesse falsitas, fraus, ac intercedere iustum pretium.

De iustitia cambij sicc.

Hoc cambium quatuor modis fit. 1. Cum campfor alicui petenti tot nummos dat, ea lege, ut intra certum tempus, solvat juxta valorem, quo statò tempore Venetiis, Florentiæ, aut alibi in nundinis valebunt, si incertum sit, pluris, minorisve pecuniam valituram tempore solutionis, contractus est licitus: at verò, ut modò in usu est, censetur usurarius, & iniustus, campfor enim non dat pecuniam, nisi probabiliter certus sit, ea in pluris valituram, & sic lethalis est contractus ad restitutionem obligans. 2. Cum quis à campfore centum nummos petit, campfor autem non vult dare, nisi is accipiat pro Sicilia, aut alio loco remoto, & solvat pretium, quod dari solet pro ejusmodi locis, & nummi sunt reddendi ibi, ubi campfor eos dat. Hoc cambium est usurarium, nisi militet ratio lucri cessantis. 3. Cum campfor dat Petro centum Venetiis solvenda, ubi correspondentes non habet, nec

Petrus

Petrus habet ibi unde solvat, & lucrum dat. Tempore solutionis Petrus fingit se non habere Venetiis, & ea centum cambit iterum cum lucro Romam, ubi accipit centum, & Romæ centum, & lucra cambij & recambij solvit. Hic duæ sunt usuræ cambij, & recambij. Quarta species vocatur aulicorum cambium, & Romæ in usu est, de quo lege Toleum.

Pecuniæ pretium variari potest, ratione legis, materiæ, majoris, aut minoris ponderis, copiæ, aut inopiæ nummorum. Crescit aliquando pretium, vel ob monopolium, vel quando campsores fingunt, se pecuniis indigere, cum tamen non indigeant, in utroque est fraus, & iniustitia.

Differt mutuum à cambio; numquam licet dare mutuas pecunias, ubi minus ut recipiantur, ubi plus valent: at libet cambire pecunias, hic minus valentes, cum pecuniis alibi plus valentibus, cambium enim est permutatio.

Pretium in cambiis mensuratur, vel per legem ubi extat, lex, vel per consuetudinem, ubi lex non extat, vel arbitrio boni viri: ubi utraque desiderantur, accipit campsor pretium in cambio per litteras, ob pecuniæ transmissionem, in reali, quia præsentibus pecunias dat, pro absentibus, in utroque ob periculum, expensas, labores, obligationem.

In hoc, & in sequenti cambio non licet campsoni accipere majus pretium, pro majore temporis mora, nec danti id dari: est enim virtualis usura, ratione dilationis temporis, pure, plus accipere.

Cambium reale, cum campsor dat mercatori pecunias alibi solvendas, pretio accepto pro commutatione, licitum est, si pretium sit licitum, & nihil accipiatur ratione moræ.

Quæres: An cambium sit licitum, ratione temporis? Omnes DD. conveniunt, si hoc cambium fiat per modum locationis, vel commodati, ut cui à campsonem dantur pecuniæ accommodatæ, ad ostentationem, semper licitum esse cambium. Dubium autem est, an liceat per modum mutui, hoc est, an liceat campsoni aliquid accipere, ultra sortem pro pecunia, quam dedit alio tempore reddendam. Cajetan. & Soto *l.c.* dicunt, nec publicis, nec privatis campsonibus id licere. Navar. putat, id saltem licere publicis. Durand. verò *in 4. d. 37. qu. 2.* & Med. *l.c.* putant, utrisque, & publicis & privatis licere. At respondendum puto, certum esse non licere aliquid accipere ratione solius temporis, formaliter, quo
solucio

Solutio expectatur, ut docent omnes; quia apertè est usura, & eò major, quò plus accipitur publicis campforibus, quò diutius differtur solutio. Resp. 2. Certum esse, licere aliquid accipere publicis campforibus, ratione obligationis, laborum, expensarum; ergo etiam in hoc cambio, & ratione lucri cessantis, damni emergentis: nam hæc omnia sunt pretio æstimabilia. Et confirmatur: Quia campfores in cambio minuto possunt aliquid accipere ratione officii, & laboris; ergo etiam in hoc cambio. Resp. 3. etiam privatis campforibus saltem in foro conscientiæ licitum esse aliquid accipere propter labores, &c. licet hoc officium privatis hominibus non facillè sit permittendum, tum propter scandalum, tum propter abusus facillè obrepentes. Objicit Soto, quando opus ex se est illicitum, tunc labores ad illud exequendum suscepti, non mercede, sed pœnâ digni sunt: sed ratione temporis aliquid accipere, est opus usurarum, ergo ob labores non est aliquid accipiendum. Resp. A campforibus non suscipi labores, ut aliquid accipiant ultra sortem ratione temporis, vel expectationis solutionis, sed ut possint aliis beneficium cambij impendere commodius.

Quæres: An campfores pro suo arbitrio possint pretium pecuniarum à magistratu taxatum mutare in cambiis. *Sot. lib. 6. Cajet. opusc. de camb. c. 6. Nav. 18. manu. putant posse, Med. qu. 2. de camb. Conrad. q. 99. de contract. Greg. disp. 5. q. 23. p. 2. putant non posse.* 1. Quia in omnibus aliis rebus, quæ habent pretium taxatum, non potest ab hominibus mutari pretium, ergo nec à campforibus. 2. Mercatores non possunt mutare pretium pecuniarum in eadem civitate, vel loco; ergo nec possunt ratione diversorum locorum; nam si ratione diversorum locorum possent, cur non etiam ratione diversorum temporum? quod tamen omnes negant. 3. Mensura cujusque rei debet esse certa; sed pecunia est mensura valoris annuarum mercium, ergo. 4. Quia alioquin sequeretur, alios aureos esse mercatorum, & aliorum hominum; sed respicit t. pecuniæ valorem à campforibus mutari, quatenus est metallicum, & genus quoddam mercis. Pecunia enim, ut est metallum, v. g. aurum, habet varias commoditates, ut quòd facillè deferant, quòd valeat ad medicinas, quòd ubique possit expendi. Contrà pecunia quomodocumque spectetur, habet taxatum pretium etiam ut est metallum; nam Principes ratione metalli nobilioris solent augere pretium pecu-

pecuniarum, 2. Quia sequeretur mercatores in recambio debere rependere, & tamen semper lucrantur æquè in cambio ac recambio. 3. Ratio ac natura propria pecuniæ est, ut sit pretium mercium; non est ergo numeranda inter merces. Respond. Pretium pecuniarum tantum esse pro mercatoribus taxatum, non autem pro campforibus; vel ut alii loquuntur, esse taxatas pecunias non secundum secundarium usum, sed primarium. Sed refellitur; quia Principes pretia pecuniarum constituerunt secundum omnem earum usum: ergo inanis est solutio. Probaturs antecedens: Quia si non omnem usum spectassent, injustum pretium constituisent, & seipfos decepissent. Objic. Pecuniæ possunt dari commodatò pro aliquo pretio: ergo non habent eundem semper valorem. Resp. Negò conseq. Nos enim loquimur de traditione pecuniarum, qua transfertur dominium pecuniarum in alium, vel saltè mita transferuntur pecuniæ, ut non eodem numero reddantur: exemplum habemus in libris, licet enim taxatum sit pretium librorum, tamen pro usu librorum potest aliquid peti.

Quæres: An campfores possint aliquod lucrum accipere ratione diversi valoris earundem pecuniarum in diversis locis, ut si v.g. Coronatus valeat Moguntiz 24. batziis, Romæ autem 26. liceat campfiori Moguntiz accipere pro Roma 26. Resp. Campfores justè nihil posse lucrari, propter diversum istum valorem. Et probatur, quia alias in cambio deberet perdere. 2. quia alioquin campfores non possent lucrari, quando recipiunt pecuniam alibi reddendam.

Quæres: An campfores possint aliquod lucrum accipere ratione multitudinis mercium, hoc est, an, v. g. Coronatus pluri possit aestimari Norinbergæ, quàm Moguntiz, propter multitudinem & varietatem mercium, quas quis possit Norinbergæ comparare. Resp. Campfores hoc prætextu nihil posse accipere. 1. Quia valor pecuniæ in se non mutatur propter multitudinem mercium. 2. Quia si hâc ratione possent aliquid accipere in recambio, deberent perdere, quod tamen diligenter cavent. 3. Quia sequeretur, habitantes in villis, posse aliquid amplius accipere ratione pecuniarum, quas exponunt recipiendas in civitate. Prob. conseq. quia vilis quædam in pagis emuntur, quàm in magnis civitatibus, ob multitudinem saltè mercium.

Quæres:

Quæres: An campsores possint pluris æstimare suas pecunias, ratione copix, & inopix pecuniarum, & vendentium, & ementium. Cajet. Navar. Gregor. *loc. cit.* dicunt, quòd possint. Soto putat non posse ratione ementium, & vendentium, sed bene ratione pecuniarum. Medin. verò neutra ratione posse. Resp. 1. Copiam & inopiam pecuniarum sublatà omni lege Principum posse augere, vel diminuere valorem pecuniarum, & similiter copiam ementium, & vendentium. Prob. Quia in omni alia re copia diminuit pretium, & inopia auget. Ergo etiam in pecunia. Resp. 2. Non sublatà lege Principum, non posse ratione copix, vel inopix, vel pecuniarum, vel mercium, vel ementium, vel vendentium, variari valorem pecunix, saltèm in foro exteriori. Prob. Quia omnes merces, quæ sunt taxatæ, non possunt pluris vendi ob inopiam. ergo nec pecunix. 2. Quia sequeretur, mercatores in recambio debere perdere 3. Quia illa causa de inopia, vel copia est ferè semper ficta, vel facilè fingitur. 4. Quia sequeretur usurarios posse facilè lucrari in usuris, ratione temporis. Patet conseq. quia facilè incidit copia, vel inopia mercium in eodem loco intrà tempus diuturnum.

Quæres: An campsores possint augere valorem pecuniarum, ratione absentix; vel diminuere, ratione præsentiæ. Cajet. & Navar. putant posse. Rectiùs Sot. & Medin. putant non posse. 1. Quia hæc causa videtur ficta, cum apud campsores pecunix semper sint præsentes, ubique enim habent suos factores. 2. Quia pecunia illa est communis danti, & accipienti. Nam aliquando dat aliquis pecunias præsentes, ut recipiat absentes; ergo in hoc casu campfor deberet perdere. 3. Mercium commutatio fieri debet, pro ratione valoris rei, in loco, in quo commutantur; ergo nihil ad rem facit præsentia.

Quæres: Quod sit justum pretium in cambiis. Resp. Id, quod lege Principum, aut magistratum, vel consuetudine loci fuerit statutum, vel decretum, vel si nulla lex, aut consuetudo sit, id, quod à prudentibus & probis viris consideratis circumstantiis, pro justo fuerit iudicatum. Resp. 2. Considerandas ferè esse has circumstantias in decernendo justo pretio. 1. Laborem, & industriam campforum. 2. Distantiam locorum. 3. Copiam, vel inopiam pecuniarum.

Canonicus.

V de v. *Distributiones.*

Casus